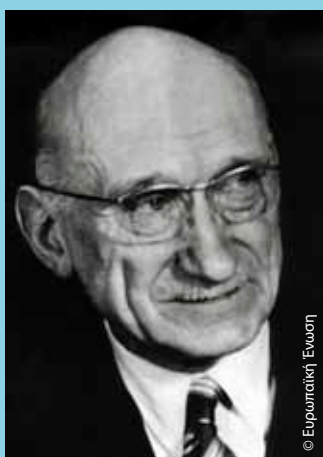

Ρομπέρ Σουμάν: ο αρχιτέκτονας του ευρωπαϊκού οικοδομήματος

Ρομπέρ Σουμάν 1886 - 1963

Ο πολιτικός Ρομπέρ Σουμάν, διαπρεπής νομικός και Γάλλος υπουργός Εξωτερικών από το 1948 έως το 1952, θεωρείται ένας από τους πρωτεργάτες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Γεννήθηκε στο Λουξεμβούργο και το γεγονός ότι έζησε στην περιοχή των γαλλογερμανικών συνόρων επηρέασε καθοριστικά τη διαμόρφωση των ιδεών του. Παρά τα όσα υπέστη από το γερμανικό ναζιστικό καθεστώς, ή ίσως εξαιτίας των όσων υπέστη, είχε πλήρη συνείδηση ότι μόνο η διαρκής συμφιλίωση με τη Γερμανία θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση μιας ενωμένης Ευρώπης. Το 1940 εκτοπίστηκε στη Γερμανία. Δύο χρόνια αργότερα απέδρασε και έγινε μέλος της γαλλικής Αντίστασης. Παρά ταύτα, δεν επέδειξε μνησικακία όταν μετά τον πόλεμο έγινε υπουργός Εξωτερικών.

Σε συνεργασία με τον Ζαν Μονέ, συνέταξαν το παγκοσμίως γνωστό «σχέδιο Σουμάν» το οποίο δημοσιεύθηκε στις 9 Μαΐου 1950, ημερομηνία που αναγράφεται πλέον στη ληξιαρχική πράξη γέννησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρότεινε τον από κοινού έλεγχο της παραγωγής άνθρακα και χάλυβα, που ήταν οι σημαντικότερες πρώτες ύλες για την πολεμική βιομηχανία. Η κεντρική ιδέα ήταν ότι καμία χώρα δεν θα μπορούσε να ξανακηρύξει πόλεμο εάν δεν είχε τον έλεγχο της παραγωγής άνθρακα και χάλυβα.

Ο Σουμάν γνωστοποίησε το σχέδιο στον Γερμανό Καγκελάριο Αντενάουερ, ο οποίος αντιλήφθηκε αμέσως ότι αποτελούσε μια ευκαιρία για την εδραίωση της ειρήνης στην Ευρώπη και το αποδέχθηκε. Σύντομα αντέδρασαν θετικά και οι κυβερνήσεις της Ιταλίας, του Βελγίου, του Λουξεμβούργου και των Κάτω Χωρών. Τα έξι κράτη υπέγραψαν τη συμφωνία για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα στο Παρίσι, τον Απρίλιο του 1951. Η Ευρώπη, λοιπόν, ξεκίνησε ως μια πρωτοβουλία για την ειρήνη.

Ο Σουμάν υποστήριξε επίσης τη διαμόρφωση μιας κοινής ευρωπαϊκής αμυντικής πολιτικής και χρημάτισε πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου από το 1958 έως το 1960.

Νεανικά χρόνια

Ο Ρομπέρ Σουμάν ήταν πραγματικός Ευρωπαίος. Γεννήθηκε στις 29 Ιουνίου 1886 στο Λουξεμβούργο. Ο πατέρας του ήταν Γάλλος ο οποίος έγινε Γερμανός υπήκοος όταν η περιοχή στην οποία κατοικούσε προσαρτήθηκε από τη Γερμανία, ενώ η μητέρα του ήταν Λουξεμβούργια. Ο ίδιος ο Σουμάν, ωστόσο, γεννήθηκε Γερμανός υπήκοος. Έγινε Γάλλος το 1919 όταν, μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, η Αλσατία-Λωρραίνη πέρασε στη Γαλλία.

Πριν τον πόλεμο έκανε σπουδές νομικής, οικονομικών, πολιτικής φιλοσοφίας, θεολογίας και στατιστικής στα Πανεπιστήμια της

Βόννης, του Μονάχου, του Βερολίνου και του Στρασβούργου. Απέκτησε πτυχίο νομικής με την ανώτατη διάκριση από το Πανεπιστήμιο του Στρασβούργου. Μετά την ολοκλήρωση των σπουδών του, άνοιξε δικηγορικό γραφείο στη Μετς το 1912. Δυο χρόνια αργότερα ξέσπασε ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος. Ο Σουμάν απηλλάγη των στρατιωτικών του υποχρεώσεων για λόγους υγείας. Με τη λήξη του πολέμου άρχισε να ασχολείται με την πολιτική, αρχίζοντας τη σταδιοδρομία του στα κοινά ως μέλος του γαλλικού Κοινοβουλίου, εκπρόσωπος του νομού Μοζέλα.

Η έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου βρίσκει τον Σουμάν σε θέση υφυπουργού της γαλλικής κυβέρνησης. Ανέπτυξε αντιστασιακά

δράση στη γαλλική Αντίσταση στη διάρκεια του πολέμου και συνελήφθη. Δραπέτευσε λίγο προτού εκτοπιστεί στο στρατόπεδο συγκέντρωσης του Ντακάου και διέφυγε στην «ελεύθερη Γαλλία», όπου και έζησε στην παρανομία για τρία χρόνια αφιφώντας τους Ναζί, επικηρυγμένος για 100 000 μάρκα, μετά την κατάληψή της. Αρνήθηκε πρόσκληση του γάλλου εξόριστου ηγέτη ντε Γκωλ να μεταβεί στο Λονδίνο και προτίμησε να μείνει με τους συμπατριώτες του στην κατεχόμενη Γαλλία.

Μετά τον πόλεμο επανήλθε στην εθνική πολιτική σκηνή καταλαμβάνοντας σειρά υψηλόβαθμων θέσεων, αρχικά του υπουργού Οικονομικών, κατόπιν του πρωθυπουργού το 1947, του υπουργού Εξωτερικών από το 1948 έως το 1952 και του υπουργού Οικονομικών και πάλι τη διετία 1955-1956. Ήταν βασικός διαπραγματευτής σημαντικών Συνθηκών και πρωτοβουλιών, όπως αυτών για τη δημιουργία του Συμβουλίου της Ευρώπης, του σχεδίου Μάρσαλ και του NATO, πρωτοβουλίες που αποσκοπούσαν στην ενίσχυση της συνεργασίας στο πλαίσιο της δυτικής συμμαχίας και στην ενοποίηση της Ευρώπης. Ο Σουμάν, ωστόσο, οφείλει τη φήμη του κυρίως στη λεγόμενη σήμερα «διακήρυξη Σουμάν», με την οποία πρότεινε στη Γερμανία και στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες να συνεργαστούν προς την κατεύθυνση της ταύτισης των οικονομικών συμφερόντων τους. Έτρεφε την πεποίθηση ότι αν επιτυχανόταν η ταύτιση των οικονομικών συμφερόντων των ευρωπαϊκών κρατών, ο πόλεμος θα καθίστατο «όχι απλώς αδιανόητος, αλλά και πρακτικά ανέφικτος».

Η Διακήρυξη Σουμάν

Με λόγο που εκφώνησε στις 9 Μαΐου 1950, εμπνευσμένο και γραμμένο ως επί το πλείστον από τον Ζαν Μονέ, ο Σουμάν πρότεινε να τεθεί η γαλλογερμανική παραγωγή άνθρακα και χάλυβα υπό τη διαχείριση μιας κοινής Ανώτατης Αρχής, ενός οργανισμού στον οποίο θα μπορούσαν να συμμετέχουν και άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Η συνεργασία θα έπρεπε να σχεδιαστεί έτσι ώστε να δημιουργήσει κοινά συμφέροντα μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών, τα οποία θα οδηγούσαν σε σταδιακή πολιτική ολοκλήρωση, απαραίτητη προϋπόθεση για ειρηνικές σχέσεις μεταξύ τους. «Η Ευρώπη δεν θα δημιουργηθεί διά μιας ή βάσει ενός μοναδικού σχεδίου. Θα οικοδομηθεί μέσα από απτά επιτεύγματα που θα δημιουργήσουν

πρώτα μια πραγματική αλληλεγγύη. Η συνένωση των ευρωπαϊκών εθνών προϋποθέτει την εξάλειψη της μακράιωνης αντίθεσης της Γαλλίας και της Γερμανίας».

Τα λόγια του βρήκαν ευήκοα ώτα, αφού ο Γερμανός Καγκελάριος Αντενάουερ έδωσε γρήγορα θετική απάντηση, όπως και οι κυβερνήσεις των Κάτω Χωρών, του Βελγίου, της Ιταλίας και του Λουξεμβούργου. Σε λιγότερο από έναν χρόνο, στις 18 Απριλίου 1951, τα έξι ιδρυτικά μέλη υπέγραψαν τη Συνθήκη των Παρισίων, με την οποία ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα, η πρώτη υπερεθνική κοινότητα της Ευρώπης. Αυτός ο ρηξικέλευθος οργανισμός έθεσε τα θεμέλια της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και κατόπιν της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία εξακολουθεί να λειτουργεί με τα καινοτόμα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα που δημιουργήθηκαν για πρώτη φορά το 1950.

Οι προσπάθειές του, όμως, δεν σταμάτησαν εκεί. Ήταν μέγας υπέρμαχος της περαιτέρω ολοκλήρωσης μέσω της δημιουργίας μιας Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας, ενώ το 1958 ανέλαβε πρώτος πρόεδρος του οργάνου που σήμερα είναι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Κατά την αποχώρησή του, το Κοινοβούλιο τού

Ο Σουμάν εκφωνεί τον περίφημο λόγο του στις 9 Μαΐου 1950, που εορτάζεται πλέον ως η ημερομηνία γέννησης της ΕΕ.

απένειμε τον τίτλο του «ιδρυτή της Ευρώπης». Λόγω της σημασίας της «διακήρυξης Σουμάν», η 9η Μαΐου ανακηρύχθηκε «Ημέρα της Ευρώπης», ενώ προς τιμήν του πρωτοποριακού έργου του προς την κατεύθυνση της ενωμένης Ευρώπης, η συνοικία στην οποία βρίσκονται οι έδρες πολλών θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Βρυξέλες φέρει το όνομά του.